Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØEJA,
predstavljeni 17. decembra 2015[1]

Zadeva C-528/14

X
proti
Staatssecretaris van Financiën(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (nizozemsko vrhovno sodišče))

„Skupna carinska tarifa — Uredba (ES) št. 1186/2009 — Člen 3 in naslednji — Oprostitev uvoznih dajatev — Osebna lastnina — Prenos običajnega prebivališča iz tretje države v Evropsko unijo — Pojem ‚običajno prebivališče' — Izključitev možnosti sočasnega obstoja običajnega prebivališča v tretji državi in državi članici Unije — Merila za določitev kraja običajnega prebivališča"

I – **Uvod**

1. Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (nizozemsko vrhovno sodišče), se nanaša na razlago člena 3 in naslednjih členov Uredbe Sveta (ES) št. 1186/2009 z dne 16. novembra 2009 o sistemu oprostitev carin v Skupnosti.[2] Ta člen 3 omogoča fizični osebi, ki svoje „običajno prebivališče" prenese iz tretje države na carinsko ozemlje Evropske unije, tako oprostitev za osebno lastnino, ki jo ob tem uvozi.

2. Ta predlog je bil vložen v okviru spora med X in Staatssecretaris van Financiën (nizozemski državni sekretar za finance), ker so nizozemski carinski organi zavrnili odobritev oprostitve uvoznih dajatev za osebno lastnino, ki jih je zadevna oseba uvozila na Nizozemsko, ko je zapustila Katar, kjer je prebivala in delala tri leta in pol. Po mnenju navedenih organov se oprostitev carin iz navedenega člena 3 v obravnavanem primeru ne uporablja, ker naj bi v vsem tem obdobju običajno prebivališče X dejansko ves čas ostalo na Nizozemskem.

3. Predložitveno sodišče najprej Sodišče sprašuje, ali je mogoče, da bi za namen uporabe Uredbe št. 1186/2009 „običajno prebivališče" fizične osebe bilo sočasno v državi članici in tretji državi. Nato sprašuje, ali bi se v primeru pritrdilnega odgovora oprostitev carin iz člena 3 navedene uredbe lahko začela izvajati v trenutku, ko je zadevna oseba prenehala imeti običajno prebivališče v navedeni tretji državi. V primeru nikalnega odgovora, če v takih okoliščinah ni mogoče imeti dvojnega običajnega prebivališča, želi predložitveno sodišče izvedeti, katera merila je treba uporabiti za določitev kraja, kjer je v smislu navedenega člena običajno prebivališče osebe, kadar ima ta, kot v sporu o glavni stvari, v tretji državi osebne in poklicne vezi, v državi članici pa samo osebne vezi.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL L 324, str. 23.

II – **Pravni okvir**

A – *Uredba št. 1186/2009*

4. Uredba Sveta (EGS) št. 918/83 z dne 28. marca 1983 o sistemu oprostitev carin v Skupnosti,[3] ki je osnovno besedilo na tem področju, je bila razveljavljena in kodificirana z Uredbo št. 1186/2009.

5. V uvodnih izjavah 2, 3 in 4 Uredbe št. 1186/2009 je navedeno:

„(2) V primeru odsotnosti posebnih odstopanj, ki bi bila sprejeta v skladu z določbami Pogodbe, se uporabljajo dajatve skupne carinske tarife za vse blago, uvoženo v Skupnost. […]

(3) V nekaterih točno določenih okoliščinah, ko zaradi posebnih pogojev, pod katerimi se uvaža blago, ni običajne potrebe po varstvu gospodarstva, pa takšno obdavčenje ni upravičeno.

(4) Zaželeno je, da se v takšnih okoliščinah uredi, kakor je bilo to določeno tudi v večini carinskih sistemov, da takšno blago uživa oprostitev uvozne dajatve, ki bi jo bilo sicer treba plačati.“

6. Členi od 3 do 11 Uredbe št. 1186/2009 so del naslova II, ki se imenuje „Oprostitev uvozne dajatve“, in tvorijo prvo poglavje, ki se nanaša na „[o]sebn[o] lastnin[o] fizičnih oseb, ki prenesejo običajno prebivališče iz tretje države v Skupnost“.

7. Člen 3 določa, da se „[n]a podlagi členov 4 do 11 […] osebna lastnina fizičnih oseb, ki prenesejo običajno prebivališče iz tretje države na carinsko območje Skupnosti, uvozi brez uvoznih dajatev“.

8. Člen 4(1) določa, da je „[o]prostitev […] omejena na osebno lastnino, ki:

(a) jo je imela, razen v posebnih, z okoliščinami utemeljenih primerih, zadevna oseba v lasti oziroma, v primeru blaga, ki ga ni mogoče porabiti, v uporabi na prejšnjem običajnem bivališču vsaj šest mesecev pred datumom, ko oseba preneha imeti običajno prebivališče v tretji državi, iz katere prihaja;

(b) je namenjena za uporabo v enak namen na novem kraju običajnega bivališča.“

9. V skladu s členom 5(1) se „[o]prostitev […] lahko odobri le osebam, katerih običajno prebivališče se je neprekinjeno nahajalo izven carinskega območja Skupnosti vsaj 12 mesecev.“

10. V členu 6 je našteta osebna lastnina, za katero se oprostitev uvoznih dajatev ne oprosti.

11. V skladu s členom 7(1) se „[r]azen v posebnih primerih, […] oprostitev odobri le za osebno lastnino, ki je bila dana v prosti promet v 12 mesecih od datuma, ko je zadevna oseba prijavila običajno prebivališče na carinskem območju Skupnosti.“

12. Člen 8 določa, da „[d]o izteka 12 mesecev po datumu, ko je bila sproščena v prosti promet, osebne lastnine, ki je bila uvožena dajatve prosto, ni mogoče posojati, dati kot varščino, oddajati ali prenesti, proti plačilu ali brezplačno, brez predhodnega obvestila pristojnim organom,“ sicer je predmet plačila uvoznih dajatev na način, določen v odstavku 2 tega člena.

3 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 1, str. 419.

13. Člen 9(1) določa, da je „[z] odstopanjem od prvega odstavka člena 7 […] oprostitev mogoče odobriti za osebno lastnino, ki je dana v prosti promet, preden zadevna oseba prijavi običajno prebivališče na carinskem območju Skupnosti, če takšna oseba namerava dejansko prijaviti običajno prebivališče v roku šestih mesecev.“

14. V skladu s členom 10(1) lahko pristojni organi „[č]e zaradi službenih obveznosti zadevna oseba zapusti tretjo državo, v kateri je imela običajno prebivališče, ne da bi hkrati prijavila običajno prebivališče na carinskem območju Skupnosti, čeprav to namerava storiti, […] dovolijo dajatve prost uvoz osebne lastnine, ki jo prenaša na omenjeno območje v ta namen.“

15. V skladu s členom 11 imajo pristojni organi tudi možnost odstopanja od določenih pogojev uporabe oprostitve uvoznih dajatev, „če mora oseba prenesti običajno prebivališče iz tretje države na carinsko območje Skupnosti zaradi izjemnih političnih okoliščin“.

B – *Direktivi 83/182/EGS in 83/183/EGS*

16. Direktiva Sveta z dne 28. marca 1983 o davčnih oprostitvah znotraj Skupnosti za določena prevozna sredstva, začasno uvožena iz ene države članice v drugo (83/182/EGS).[4] V členu 7(1) navedene direktive, naslovljenem „Splošna pravila za določanje prebivališča“, je določeno:

„V tej direktivi ‚običajno prebivališče‘ pomeni kraj, kjer oseba navadno živi, to je vsaj 185 dni v vsakem koledarskem letu zaradi osebnih in poklicnih vezi ali v primeru osebe, ki nima poklicnih vezi, zaradi osebnih vezi, ki kažejo tesno povezavo med to osebo in krajem, kjer živi.

Vendar se za običajno prebivališče osebe, katere poklicne vezi so na drugem kraju kot njene osebne vezi in ki zato živi na različnih krajih v dveh ali več državah članicah, šteje kraj njenih osebnih vezi, če se ta oseba tja redno vrača […]“.

17. Direktiva Sveta z dne 28. marca 1983 o davčnih oprostitvah, ki veljajo za končni uvoz osebne lastnine posameznikov iz države članice (83/183/EGS),[5] je bila razveljavljena z Direktivo 2009/55/ES.[6] Besedilo členov 6(1) navedenih dveh direktiv je enako kot besedilo člena 7(1) Direktive 83/182.

III – **Spor o glavni stvari, vprašanji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem**

18. X je najprej delal in prebival na Nizozemskem, potem pa je bil od 1. marca 2008 do 1. avgusta 2011 zaposlen v Katarju. V navedeni tretji državi je uporabljal stanovanje, ki mu ga je dal na razpolago delodajalec, in vzdrževal poklicne in osebne odnose. V tem obdobju se je X zadrževal 281 dni zunaj Katarja in je v tem času obiskal svojo ženo, svoje polnoletne otroke in družino na Nizozemskem ter bil na dopustu v drugih državah. Žena, ki je še naprej delala na Nizozemskem, ga je v Katarju obiskala šestkrat za skupno 83 dni.

19. Ob vrnitvi na Nizozemsko je X nizozemske carinske organe zaprosil za odobritev uvoza osebne lastnine iz Katarja v Unijo z oprostitvijo carin iz člena 3 Uredbe št. 1186/2009. Davčni inšpektor je odobritev zavrnil z obrazložitvijo, da pri zadevni osebi ne gre za prenos „običajnega prebivališča“ na Nizozemsko v smislu navedenega člena, saj je med bivanjem v Katarju ohranila svoje običajno prebivališče v navedeni državi članici in to torej nikoli ni bilo v navedeni tretji državi.

4 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 112.

5 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 117.

6 — Direktiva Sveta z dne 25. maja 2009 o davčnih oprostitvah, ki veljajo za končni vnos osebne lastnine posameznikov iz države članice (UL L 145, str. 36).

20. X je zoper to zavrnilno odločbo vložil tožbo pri Rechtbank te Haarlem (sodišče v Haarlemu), ki je njegovi zahtevi ugodilo. Davčni inšpektor se je pritožil pri Gerechtshof Amsterdam (pritožbeno sodišče v Amsterdamu), ki je z odločbo z dne 4. julija 2013 predloženo sodbo razveljavilo.

21. Predložitveno sodišče navaja, da je Gerechtshof svojo odločbo ob sklicevanju na določene sodbe Sodišča[7] utemeljilo s tem, da je treba običajno prebivališče iz navedenega člena 3 razumeti kot kraj, kjer ima zadevna oseba trajno središče svojih interesov. Ker je Gerechtshof v obravnavanem primeru presodilo, da glede na osebne in poklicne vezi ni mogoče določiti, kje je trajno središče interesov osebe X, je razsodilo, da je treba v takem primeru dati prednost osebnim vezem zadevne osebe in je na podlagi tega ugotovilo, da je bilo v celotnem obravnavanem obdobju običajno prebivališče zadevne osebe na Nizozemskem.

22. X je pri Hoge Raad der Nederlanden (nizozemsko vrhovno sodišče) vložil kasacijsko pritožbo z utemeljitvijo, da bi moralo biti, ker je imel osebne vezi v dveh državah sočasno, dejstvo, da so bile njegove poklicne vezi samo v Katarju, ključno merilo za določitev, da je bilo njegovo običajno prebivališče v navedeni tretji državi, tako da bi lahko zanj veljala oprostitev iz člena 3 Uredbe št. 1186/2009.

23. V teh okoliščinah je Hoge Raad der Nederlanden (nizozemsko vrhovno sodišče) z odločbo z dne 14. novembra 2014, ki je na Sodišče prispela 21. novembra 2014, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali Uredba št. 1186/2009 zajema možnost, da ima fizična oseba običajno prebivališče hkrati v državi članici in v tretji državi in, če je tako, ali oprostitev uvoznih dajatev, določena v členu 3, velja za blago, ki se, ko [ta fizična oseba] nima več običajnega prebivališča v tretji državi, prenese v Evropsko unijo?

2. Če Uredba št. 1186/2009 izključuje dvojno običajno prebivališče in glede na vse okoliščine ni mogoče določiti običajnega prebivališča: na podlagi katerega pravila ali s katerimi merili je treba torej za uporabo te uredbe določiti, v kateri državi ima zadevna oseba običajno prebivališče v primeru, kot je obravnavani, v katerem ima v tretji državi tako osebne kot poklicne vezi, v državi članici pa samo osebne vezi?“

24. Pisna stališča so predložili X, nizozemska vlada in Evropska komisija. Obravnave ni bilo.

7 — V predložitveni odločbi je navedeno, da se je Gerechtshof sklicevalo na sodbe Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160), Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407) in Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251), ki se vse nanašajo na razlago direktiv 83/182 in 83/183.

IV – **Analiza**

A – *Izključitev možnosti določitve običajnega prebivališča v smislu Uredbe št. 1186/2009 hkrati v tretji državi in državi članici*

1. *Uvodne ugotovitve*

25. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem, ki je razdeljeno na dva dela, v bistvu od Sodišča zahteva, naj presodi, ali je za namene uporabe Uredbe št. 1186/2009[8] možno, da ima fizična oseba v istem obdobju „običajno prebivališče“ v dveh različnih krajih, oziroma natančneje, sočasno v državi članici in tretji državi članici. Če je odgovor na ta prvi del vprašanja pritrdilen od Sodišča zahteva, naj presodi, ali bi se torej oprostitev carin iz člena 3 navedene uredbe lahko uporabljala za uvoz osebne lastnine, ki se prenese v Unijo, ko njen lastnik preneha imeti običajno prebivališče v zadevni tretji državi.

26. Glede na pristop sodišča Gerechtshof Amsterdam (pritožbeno sodišče v Amsterdamu)[9] se predložitveno sodišče sprašuje, kako je treba razlagati pojem „običajno prebivališče“ v smislu navedene uredbe v okoliščinah, kot so tiste iz zadevnega spora, ob upoštevanju, da je bil v obravnavanem primeru X v zadevnem obdobju več let prisoten tako na Nizozemskem kot v Katarju in da je imel vezi v obeh državah. Po njegovem mnenju se zdi, da cilji Uredbe št. 1186/2009[10] ne nasprotujejo temu, da bi lahko v takem primeru na eni strani obstajalo običajno prebivališče hkrati v državi članici in tretji državi ter da je na drugi mogoče odobriti oprostitev iz člena 3 navedene uredbe, ker je zadevna oseba opustila prebivališče v tretji državi in ob tem svojo osebno lastnino prenesla v državo članico.[11]

27. X predlaga, naj se na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovori, da je treba v primeru, kot je obravnavan v sporu o glavni stvari, dovoliti uporabo člena 3 Uredbe št. 1186/2009.[12] Nizozemska vlada in Komisija zagovarjata trditev, da določbe te uredbe izključujejo možnost, da bi fizična oseba lahko imela običajno prebivališče hkrati v državi članici in tretji državi. Iz spodaj navedenih razlogov se s tem strinjam tudi sam.

8 — Že na začetku je treba poudariti, da razlaga pojma običajno prebivališče, ki jo zahteva predložitveno sodišče, ne vpliva samo na člene od 3 do 11 Uredbe št. 1186/2009, katerih uporaba je predvidena v sporu o glavni stvari, temveč tudi na druge določbe navedene uredbe (glej točko 28 teh sklepnih predlogov).

9 — V predložitveni odločbi je navedeno, da „[p]resoja Gerechtshof, da […] ni mogoče jasno določiti, kje je bilo […] trajno središče interesov [X], temelji na razumevanju, da so bile okoliščine, na podlagi katerih je bilo mogoče sklepati, da je davčni dolžnik imel (obdržal) svoje običajno prebivališče na Nizozemskem, [na eni strani] in okoliščine, na podlagi katerih je bilo mogoče sklepati, da je davčni dolžnik imel svoje običajno prebivališče v Katarju, [na drugi strani] uravnotežene“.

10 — V zvezi s tem navedeno sodišče navaja sodbi Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, točke od 24 do 26) in Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303). Tu poudarjam, da se je mogoče na to zadnjo sodbo tu sklicevati samo po analogiji, ker se nanaša na razlago določb Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3).

11 — Vendar predložitveno sodišče to zadnjo trditev omili z navedbo, da se lahko šteje tudi, da v resnici ni bilo prenosa običajnega prebivališča v smislu navedenega člena, „ker je običajno prebivališče v tretji državi dejansko samo opuščeno“.

12 — Natančneje, X predvsem trdi, da v obravnavanem obdobju ni imel dvojnega prebivališča, saj ni več imel „‚običajnega prebivališča‘ na Nizozemskem“, kamor je prihajal „samo na obiske“, in da je torej odgovor na to vprašanje zgolj teoretičen. Drugič, X trdi, da bi bilo mogoče v primeru drugačne analize dejanskega stanja določiti, da je obstajalo običajno prebivališče hkrati v državi članici in tretji državi ter da bi v tem primeru lahko zanj veljala oprostitev carin iz člena 3, ker je bilo njegovo običajno prebivališče, ki ga je obdržal na Nizozemskem, „manj pomembno“ od „najpomembnejšega“ običajnega prebivališča v Katarju.

2. *Potreba po razlagi pojma „običajno prebivališče“ v smislu Uredbe št. 1186/2009*

28. Kot so predložitveno sodišče, nizozemska vlada in Komisija poudarili, pojem „običajno prebivališče“ v Uredbi št. 1186/2009 ni opredeljen, pojavlja pa se ne samo v členih od 3 do 11, na katere se nanaša ta zadeva, temveč tudi – zlasti v francoski različici – v členih 12, 13, 17 in 81. Enako je bilo v Uredbi št. 918/83, katere cilj je bil ravno tako vzpostaviti sistem oprostitev carin v Skupnosti in ki je bila razveljavljena z Uredbo št. 1186/2009, s katero so bile določbe prejšnjega akta kodificirane, ne da bi bile vsebinsko spremenjene. [13]

29. Neopredelitev v navedenih uredbah je še bolj očitna, ker se je Komisija na eni strani odločila vnesti opredelitev „običajno prebivališče“ v prvotni predlog za sprejetje Uredbe št. 918/83, [14] kar bom obravnaval pozneje, [15] in ker se je zakonodajalec na drugi nasprotno odločil vključiti skupno opredelitev v direktivi 83/182 in 83/183 o oprostitvi plačila davkov, [16] ki sta bili sprejeti istega dne kot Uredba št. 918/83.

30. Sodišče je sicer že podalo elemente opredelitve „običajnega prebivališča“ v smislu direktiv 83/182 [17] in 83/183 [18], ni pa še, kolikor je meni znano, podalo razlage tega pojma v smislu uredb, ki določajo sistem oprostitve carin v Skupnosti. Seveda se več sodb Sodišča nanaša na razlago določb uredb št. 918/83 in št. 1186/2009 ter omogoča zlasti opredelitev stvarnega področja uporabe tridesetih kategorij oprostitev carin, ki jih ta instrumenta določata, vendar se vsi ti prejšnji primeri sodne prakse nanašajo na druge pojme. [19]

31. V zvezi z načini razlage, ki jih je treba uporabiti, opozarjam, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze določbe prava Unije, ki za opredelitev smisla in obsega ne napotuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati samostojno in enotno v celotni Uniji, in sicer ob upoštevanju okvira, v katerega je določba umeščena, in cilja, ki ga zadevna ureditev uresničuje. [20]

32. Uredba št. 1186/2009 ne opredeljuje pojma „običajno prebivališče“, ki ga uporablja predvsem za opredelitev pogojev za uporabo člena 3 in naslednjih, vendar tudi izrecno ne napotuje na nacionalne zakonodaje za opredelitev pomena teh izrazov. Zato je treba za namene uporabe vseh določb navedene uredbe ta pojem obravnavati kot avtonomni pojem prava Unije. Temu pristopu nasprotuje stališče, ki ga je Sodišče že sprejelo glede določb Uredbe št. 918/83, ki jo je nadomestila Uredba št. 1186/2009 in ki tudi ni vsebovala opredelitve v njej uporabljenih pojmov. [21]

33. Če je treba za razlago navedenega avtonomnega pojma upoštevati okvir, v katerega so umeščene zadevne določbe, in cilje, ki jih te uresničujejo, se bom vseeno zlasti skliceval na elemente analize, ki izhajajo iz besedila navedenih določb, saj se mi zdijo posebej pomembni v obravnavani zadevi.

13 — Komisija je v svojem predlogu z dne 11. decembra 2008 za sprejetje Uredbe št. 1186/2009 [COM(2008) 842 final] navedla, da bo „[n]ova uredba […] nadomestila različne akte, ki bodo vanjo vključeni [glej Prilogo V k navedenemu predlogu]; ta predlog v celoti ohranja vsebino aktov, ki se kodificirajo in jih torej *zgolj združuje s tistimi oblikovnimi spremembami*, ki so potrebne za samo izvedbo kodifikacije“ (poudarjeno v izvirniku).

14 — Predlog z dne 12. marca 1979 [COM(79) 104 final].

15 — Za opredelitev, ki jo je predlagala Komisija, in razjasnitev, ki jo lahko omogoči pri odgovarjanju na prvo in drugo vprašanje v tej zadevi, glej točki 35 oziroma 71 teh sklepnih predlogov.

16 — Glej določbe navedenih direktiv, navedene v točkah 16 in 17 teh sklepnih predlogov.

17 — Glej zlasti sodbo Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, točka 51 in naslednje ter navedena sodna praksa), na katere merila za določitev kraja običajnega prebivališča se sklicuje sodba Komisija/Grčija (C-156/04, EU:C:2007:316, točki 45 in 46).

18 — Glej sodbo Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251, točka 54 in naslednje).

19 — Glej zlasti sodbe Universität Stuttgart (303/87, EU:C:1989:128), Schoonbroodt (C-247/97, EU:C:1998:586), Feron (C-170/03, EU:C:2005:176), Har Vaessen Douane Service (C-7/08, EU:C:2009:417), Lietuvos geležinkeliai (C-250/11, EU:C:2012:496), Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556) in Utopia (C-40/14, EU:C:2014:2389).

20 — Glej zlasti sodbi Seattle Genetics (C-471/14, EU:C:2015:659, točka 23 in naslednje) in Axa belgium (C-494/14, EU:C:2015:692, točka 21 in naslednje).

21 — Glej sodbi Feron (C-170/03, EU:C:2005:176, točka 26 in naslednje) in Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, točka 22 in naslednje).

3. *Jezikovna razlaga upoštevnih določb*

34. Kot Komisija upravičeno navaja, iz načina, na katerega so ubesedene upoštevne določbe Uredbe št. 1186/2009, ni nikakor mogoče sklepati, da bi bilo za namene uporabe oprostitve iz člena 3 mogoče imeti običajno prebivališče hkrati v državi članici in tretji državi, saj ne samo navedeni člen 3, temveč tudi členi 4, 5, 7, 9, 10 in 11[22] izraz „običajno prebivališče“ dosledno uporabljajo v ednini. Dodajam, da je enako v vseh drugih členih Uredbe št. 1186/2009, ki vsebujejo ta pojem,[23] in to v vseh jezikovnih različicah navedene uredbe.[24]

35. V zvezi s tem je mogoče tudi ugotoviti, da je Komisija v svojem prvotnem predlogu za sprejetje Uredbe št. 918/83,[25] določila opredelitev pojma „običajno prebivališče“,[26] ki pa v končni različici navedene uredbe ni bila uporabljena, in oblikovala več določb, ki so se nanašale na ta pojem,[27] pri čemer je že takrat uporabila izključno ednino.

36. Te jezikovne ugotovitve so potrjene s konkretnejšimi podatki. Različni elementi iz členov od 3 do 11 Uredbe št. 1186/2009 me namreč utrjujejo v prepričanju, da ni določeno, da bi bilo „običajno prebivališče“ fizične osebe v smislu navedene uredbe lahko sočasno v državi članici in tretji državi za uporabo teh členov.

37. Najprej, strinjam se z analizo nizozemske vlade, v skladu s katero besedilo navedenega člena 3 pomeni, da se pravica do oprostitve, ki jo določa, nanaša samo na *prenos* običajnega prebivališča iz tretje države na carinsko ozemlje Unije, in ne na položaj osebe, ki že ima običajno prebivališče v državi članici in torej na tem ozemlju. Izraz prenos, ki ga je uporabil zakonodajalec, namreč nujno predpostavlja – čeprav samo etimološko – selitev prebivališča iz kraja zunaj Unije v kraj znotraj nje. Zahteva po taki selitvi izhaja tudi iz naslova poglavja, v katerem so navedeni členi od 3 do 11.

38. Besedilo člena 4 potrjuje to analizo, saj navaja lastnino, ki jo zadevna oseba uporablja „na *prejšnjem* običajnem [pre]bivališču vsaj šest mesecev pred datumom, ko oseba preneha imeti običajno prebivališče v *tretji državi, iz katere prihaja*“,[28] iz česar po mojem mnenju izhaja, da v smislu navedene uredbe lahko obstaja samo eno „običajno prebivališče“.

39. Prav tako na podlagi členov 7, 9, 10 in 11, v katerih je ta pojem uporabljen, ni nikakor mogoče razumeti, da bi lahko v istem obdobju obstajalo več različnih krajev običajnega prebivališča zunaj in znotraj carinskega ozemlja Unije. Ravno nasprotno, po mojem mnenju navedene določbe jasno označujejo razliko med vzpostavitvijo običajnega prebivališča zadevne osebe najprej zunaj navedenega ozemlja in nato na tem ozemlju.

40. Tako jezikovna razlaga določb Uredbe št. 1186/2009 v okviru obravnavane zadeve že takoj govori v podporo nikalnega odgovora na prvi del prvega vprašanja predložitvenega sodišča. Ta ugotovitev na prvi pogled je še okrepljena ob upoštevanju sistematike in namena navedenih določb.

22 — Člena 6 in 8 nista na tem seznamu, ker se nanašata na opredelitev osebne lastnine, za katero se oprostitev uporablja ali ne, in ne omenjata pojma „običajno prebivališče“.

23 — In sicer – zlasti v francoski različici – členi 12, 13, 17 in 81 navedene uredbe.

24 — Poleg francoske različice glej med drugim špansko („residencia normal“), dansko („sædvanlige opholdssted“), nemško („gewöhnlichen Wohnsitz“), angleško („normal place of residence“), italijansko („residenza normale“),nizozemsko („normale verblijfplaats“), portugalsko („residência habitual“), romunsko („reședința obișnuită“), in švedsko različico („normala bostad“).

25 — Zgoraj navedeni predlog [COM(79) 104 final].

26 — Glej člen 4(2) navedenega predloga, naveden v točki 71 teh sklepnih predlogov.

27 — Glej člene 5, 6, od 10 do 12, 14, 16, 17, 20 in 71 navedenega predloga.

28 — Moj poudarek.

4. *Kontekstualna razlaga upoštevnih določb*

41. Iz povezanega branja uvodnih izjav 2 in 3 ter člena 1 [29] Uredbe št. 1186/2009 izhaja, da še naprej velja načelo skupnega obdavčenja gibanja blaga, ki je, kot v sporu o glavni stvari, namenjeno na ozemlje Unije. Samo izjemoma, „zaradi posebnih okoliščin“ [30] oziroma v „točno določenih okoliščinah“, je lahko določeno blago izvzeto iz carinskega obdavčenja na podlagi navedene uredbe.

42. Oprostitev se torej odobri zadevni osebi, ki zanjo zaprosi, če so bili pri zadevnem uvozu izpolnjeni pogoji, ki jih določa navedena uredba. Posebnost ugodnih ukrepov, sprejetih v zvezi z oprostitvijo carin, je ta, da po eni strani niso splošni in da so po drugi dokončni. [31]

43. Ker je torej oprostitev uvoznih dajatev postopek, ki omogoča dokončno opustitev obdavčenja blaga, ki je bilo uvoženo, in to za namene, ki jih je zakonodajalec Unije natančno opredelil, je treba po mojem mnenju pogoje za uporabo takega odstopanja načeloma razlagati strogo. [32] Vendar ti pogoji ne morejo biti oblikovani tako strogo, da bi bil lahko zaradi tega izgubljen koristni učinek oprostitve carin, zlasti kadar je njena korist odvisna od elementov v zvezi z zasebnim življenjem zadevnih oseb. [33] To velja zlasti za razlago člena 3 in naslednjih členov Uredbe št. 1186/2009, ki zahtevajo dejanski prenos običajnega prebivališča iz tretje države v državo članico, da bi za lastnino zadevne osebe veljala oprostitev.

44. V zvezi s tem spominjam, da je Sodišče – kot je navedlo predložitveno sodišče – v tej zadevi že izključilo možnost, da bi imela oseba sočasno dve običajni prebivališči na ozemlju dveh različnih držav članic, vendar samo za potrebe uporabe Uredbe št. 1408/71. Za utemeljitev svoje odločitve je Sodišče med drugim poudarilo, da bi nasprotna rešitev, ko bi lahko obstajalo več prebivališč, izničila ves koristni učinek določb navedene uredbe, ki določa kraj prebivališča kot navezno okoliščino za namene določitve upoštevne zakonodaje v okviru navedenega instrumenta. [34] Prav tako je možnost več tako imenovanih običajnih prebivališč po mojem mnenju v nasprotju z logiko, ki je podlaga za sistem oprostitev iz člena 3 in naslednjih členov Uredbe št. 1186/2009.

5. *Teleološka razlaga upoštevnih določb*

45. V skladu z uvodno izjavo 3 Uredbe št. 1186/2009, ki v bistvu povzema drugo uvodno izjavo Uredbe št. 918/83, so oprostitve carine, ki jih določata navedena akta, utemeljene s tem, da je dopustna davčna oprostitev blaga, uvoženega na ozemlje Unije, „ko zaradi posebnih pogojev, pod katerimi se uvaža blago, ni običajne potrebe po varstvu gospodarstva, pa takšno obdavčenje ni upravičeno“. Iz

29 — V skladu s členom 1 Uredbe št. 1186/2009 navedena uredba „navaja primere, v katerih je zaradi posebnih okoliščin treba odobriti oprostitev uvoznih ali izvoznih dajatev [in izvzetje iz ukrepov, sprejetih na podlagi člena 133 Pogodbe], če je blago dano v prosti promet ali če se izvaža s carinskega območja Skupnosti“.

30 — Ta omejujoča ubeseditev je obstajala tudi v prejšnjem členu 184 carinskega zakonika [glej Uredbo Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti, UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307], ki je bil pravna podlaga za poseg zakonodajalca Skupnosti na področje oprostitev uvoznih ali izvoznih dajatev, ki so bile uvrščene med „prednostne“ obravnave (naslov VI).

31 — Kot je navedeno v točki 1 obrazložitve zgoraj navedenega predloga [COM(79) 104 final], se zaradi tega oprostitve carin razlikujejo od izvzetja od plačila dajatev, saj se carinske dajatve še naprej uporabljajo za blago, uvoženo za druge namene ali od drugih oseb, kot so tiste, ki jih določa ukrep oprostitve, ter od odloga plačila dajatve, ki je začasni ukrep.

32 — Glej po analogiji sodbo Schoonbroodt (C-247/97, EU:C:1998:586, točka 23 in navedena sodna praksa), v kateri je Sodišče navedlo, da je treba določbe o odobritvi odloga carinskih dajatev „razlagati strogo v skladu z njihovim besedilom, tako da ni mogoče, da bi jih – zunaj okvira njihovega besedila – uporabili za proizvode, ki jih ne omenjajo“.

33 — V točki 1.4 Mnenja Ekonomsko-socialnega odbora o predlogu Komisije za sprejetje Uredbe št. 918/83 (UL 1980, C 72, str. 23) je navedeni odbor navedel, da „je treba na tem področju jasno poudariti, da obravnavana vprašanja vplivajo na življenja posameznikov in družin, zato ni mogoče zavzeti strogega pristopa,“ ta navedek pa je bil vključen tudi v sodbo Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, točka 26).

34 — Sodba Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303, točka 48 in naslednje).

pripravljalnih dokumentov za Uredbo št. 918/83 izhaja, da je bilo mišljeno, da kadar obstajajo posebne okoliščine, ki jih navedeni instrument določa, „je lastnina, za katero je odobrena oprostitev, uvožena v takih okoliščinah, da ne more pomeniti resne konkurence primerljivemu blagu, ki izvira iz Skupnosti, ali imeti negativnega učinka na davčni prihodek držav“.[35]

46. Seveda se lahko možnost dvojnega običajnega prebivališča, kot ga razlaga predložitveno sodišče, zdi združljiva s temi razmisleki, saj se ne zdi nujno, da bi v takih okoliščinah uporabili ukrepe za zaščito gospodarstva Unije. Vseeno menim, da je predpostavka, po kateri bi lahko oseba imela tako imenovano običajno prebivališče tako v državi članici kot v tretji državi in bi ob prenehanju prebivanja v tretji državi svojo osebno lastnino prenesla na ozemlje Unije, primer, ki ne ustreza sistemu, določenem v členu 3 in naslednjih členih Uredbe št. 1186/2009.

47. Sodišče je namreč v odgovoru na vprašanje o razlagi določb uredbe št. 918/83 poudarilo, da sta „cilj[a], ki [ju] je zakonodajalec Unije uresničeval pri sprejetju Uredbe […] olajšati vzpostavitev novega prebivališča v državi članici na eni strani in olajšati delo carinskim organom države članice na drugi strani“.[36] Kaže torej, da je zakonodajalec s sprejetjem oprostitev uvoznih dajatev v Skupnosti, ki jih uvaja navedena uredba, deloval ne samo v interesu oseb, ki bi morale plačati carinske dajatve ob nastanitvi v državi članici, temveč je s tem tudi poenostavil delo državnih služb, zadolženih za nadzor nad obdavčenjem blaga, uvoženega ob tej priložnosti. Po mojem mnenju je vse te ugotovitve mogoče prenesti na Uredbo št. 1186/2009, saj ta – naj spomnim – med drugim samo kodificira določbe Uredbe št. 918/83.

48. Kar zadeva morebitno možnost v obravnavanem primeru, da bi oseba imela „običajno prebivališče“ v smislu Uredbe št. 1186/2009 hkrati v državi članici in tretji državi, menim, tako kot Komisija, da tisto, kar imenuje „vrnitev na običajno prebivališče v državi članici v celoti“, ne ustreza zgoraj navedenemu cilju olajšati vzpostavitev novega prebivališča v državi članici. Če bi oseba zapustila eno od dveh tako imenovanih običajnih prebivališč, in sicer tisto v tretji državi, in nato živela izključno v drugem prebivališču, in sicer tistem, ki je *že vzpostavljeno v državi članici*, ne bi bilo dejanskega *prenosa običajnega prebivališča* na carinsko ozemlje Unije, kot je določeno v členu 3 in naslednjih členih navedene uredbe.

49. Tudi iz mednarodnih besedil, na katere se je med drugimi viri oprl zakonodajalec Unije,[37] izhaja, da je odločilen element za utemeljitev oprostitve uvoznih dajatev v okoliščinah, kot so tiste iz navedenega člena 3, dejstvo, da blago uvaža fizična oseba v okviru prenosa svojega glavnega kraja prebivanja, imenovanega – glede na vire – stalno ali običajno prebivališče, iz države izvoza zadevnega blaga v državo uvoza.[38]

50. Zato menim, da je treba na prvi del prvega vprašanja za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba Uredbo št. 1186/2009 razlagati tako, da je izključeno, da bi lahko fizična oseba imela običajno prebivališče sočasno v državi članici in v tretji državi, posebej za namene uporabe oprostitve carin iz člena 3 navedene uredbe.

35 — Zgoraj navedeno mnenje Ekonomsko-socialnega odbora (točka 1.4). Prav tako je v točki 4 obrazložitve zgoraj navedenega predloga [COM(79) 104 final] navedeno, da je dopustna oprostitev za uvoz premičnin, ki jih uporabljajo osebe, ki se nameravajo namestiti v neki državi, saj tak uvoz ne ovira nacionalne proizvodnje podobnih izdelkov, ker je izveden brez kakršnega koli komercialnega preudarka.

36 — Sodba Treimanis (C-487/11, EU:C:2012:556, točka 24). Navedena cilja je s temi izrazi opredelil generalni pravobranilec M. Poiares Maduro v sklepnih predlogih v zadevi Feron (C-170/03, EU:C:2004:312, točka 74), pri čemer se je skliceval na sklepne predloge generalnega pravobranilca A. Saggia v zadevi Heinonen (C-394/97, EU:C:1999:10, točka 16).

37 — Glej točki 5 in 7 obrazložitve zgoraj navedenega predloga [COM(79) 104 final] ter četrto uvodno izjavo Uredbe št. 918/83, katere vsebina je ponovljena v uvodni izjavi 5 Uredbe št. 1186/2009.

38 — Tako je bilo v skladu s Priporočilom Sveta za carinsko sodelovanje (ki je postal Svetovna carinska organizacija) z dne 5. decembra 1962 o dajatev prostem uvozu premičnin ob prenosu stalnega prebivališča (dokument je dostopen na naslednjem spletnem naslovu: http://www.wcoomd.org/fr/about-us/legal-instruments/recommendations/~/media/5E6130F9EAA54352A7710C2CA72ABA2B.ashx) navedeno besedilo sprejeto, da bi „*olajšali prenos stalnega prebivališča fizičnih oseb iz ene države v drugo*,“ in priporoča „*oprostitev* uvoznih dajatev in davkov, brez prepovedi in omejitev uvoza ekonomske narave, za premičnine, ki jih uvozi fizična oseba *ob prenosu stalnega prebivališča v državo uvoza*“ (moj poudarek).

6. *Drugi del prvega vprašanja za predhodno odločanje*

51. Glede na to, da priporočam nikalni odgovor na prvi del prvega vprašanja, menim, da ni ustrezno odgovarjati na drugi del vprašanja, ki se nanaša na morebitno uporabo navedenega člena 3 za osebno lastnino, preneseno v Unijo, ko zadevna oseba opusti tisto od tako imenovanih običajnih prebivališč, ki je v tretji državi, saj predložitveno sodišče to zadnje vprašanje postavlja podredno, če bi bilo mogoče imeti dvojno „običajno prebivališče“ v smislu navedene uredbe.

52. V zvezi s tem samo ponavljam, da se mi navedena možnost ne zdi združljiva z bistvenim merilom iz člena 3, v skladu s katerim „fizičn[e] oseb[e], ki [zahtevajo določeno oprostitev,] *prenesejo običajno prebivališče iz tretje države na carinsko območje Skupnosti*“.[39] Po mojem mnenju namreč tako besedilo nujno pomeni preselitev edinega kraja prebivališča iz tretje države v državo članico. Ta primer se razlikuje od tistega, kar bi se zgodilo, če bi lahko oseba opustila običajno prebivališče v tretji državi, da bi se v prihodnje namestila izključno v domnevnem drugem prebivališču, ki je že v državi članici, kot razlaga predložitveno sodišče.[40] Ker ta oseba ne bi v celoti izpolnjevala navedenega merila, ne bi mogla uveljavljati pravice do oprostitve iz navedenega člena.

B – *Merila za določitev kraja običajnega prebivališča fizične osebe v smislu Uredbe št. 1186/2009*

1. *Uvodne ugotovitve*

53. Drugo vprašanje za predhodno odločanje je predloženo ob predpostavki, da bi Sodišče, kot predlagam, razlagalo določbe Uredbe št. 1186/2009 tako, da izključujejo možnost, da bi imela fizična oseba dvojno običajno prebivališče v smislu navedenih določb.

54. Predložitveno sodišče se ob upoštevanju izpodbijane odločbe, ki mu je bila predložena, in zahtev X v pritožbi sprašuje o merilih, ki jih je treba uporabiti za namene uporabe navedene uredbe za določitev države, v kateri je običajno prebivališče osebe v okoliščinah, kot so tiste iz spora o glavni stvari, in sicer, kadar je imela zadevna oseba v nekem obdobju osebne in poklicne vezi v tretji državi, v državi članici pa samo osebne vezi. Pri tem vprašanju mora Sodišče v bistvu opredeliti pojem „običajno prebivališče“ v smislu Uredbe št. 1186/2009 in zlasti natančno opredeliti elemente za presojo, ki morajo prevladati v primeru razpršenih dejavnikov vezanosti.

55. Predložitveno sodišče za utemeljitev svojega vprašanja navaja, da je Sodišče že analiziralo pojem „običajno prebivališče“ v okviru razlage zgoraj navedenih direktiv 83/182 in 83/183, ki se nanašata na oprostitve davkov, in ne carin. Sprašuje se, ali in v kolikšni meri so elementi opredelitve pojma „običajno prebivališče“ v navedenih direktivah, zlasti glede tehtanja med osebnimi in poklicnimi vezmi, in v s tem povezanih sodbah Sodišča[41] upoštevni za namene določitve kraja običajnega prebivališča v smislu Uredbe št. 1186/2009. V podkrepitev svojih dvomov poudarja, da se cilj navedenih direktiv razlikuje od cilja navedene uredbe, in opozarja, da se spor o glavni stvari razlikuje od tistih iz zadev, ki so bile Sodišču predložene že prej, ker je imela zadevna oseba v obravnavanem primeru poklicne vezi samo v tretji državi, ne pa tudi v zadevni državi članici.[42]

39 — Moj poudarek.

40 — Po isti logiki nizozemska vlada podredno trdi, da če bi Sodišče ugotovilo, da člen 3 Uredbe št. 1186/2009 dovoljuje hkratno običajno prebivališče v državi članici in v tretji državi, to še ne bi pomenilo, da ima zadevna oseba pravico do oprostitve carin iz navedenega člena, pri čemer poudarja, da bi bilo v takem primeru običajno prebivališče v tretji državi na eni strani *opuščeno* – in ne preneseno na carinsko ozemlje Unije – na drugi pa bi bilo običajno prebivališče v državi članici *ohranjeno* – in ne vzpostavljeno.

41 — Sodišče se sklicuje na sodbe Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160), Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407) in Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251).

42 — V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja sodbo Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, točki 52 in 53), vendar opozarja, da v Uredbi št. 1186/2009 ni določbe, ki bi bila primerljiva s členom 7(1), drugi pododstavek, Direktive 83/182, v skladu s katerim je treba v določenih okoliščinah dati prednost osebnim vezem, in poleg tega meni, da v obravnavanem primeru okoliščine niso take.

56. X meni, da bi se morali pri odgovoru na drugo vprašanje za predhodno odločanje dejansko zgledovati po vrsti sodb, v katerih Sodišče razlaga pojem „običajno prebivališče“ v smislu direktiv 83/182 in 83/183, ker naj bi Uredba št. 1186/2009 spadala v isti okvir in uresničevala praktično enak cilj kot navedeni direktivi, saj se njen člen 3 tudi nanaša na pretok osebne lastnine, namenjene posameznikom. Prav tako nizozemska vlada meni, da bi morali po analogiji z navedenimi sodbami prednost dati osebnim vezem in da je nacionalno sodišče pristojno za določitev, v katerem kraju te prevladujejo, na podlagi dejstev, katerih neizčrpen seznam je sestavila na podlagi navedene sodne prakse. [43]

57. Komisija nasprotno meni, da opredelitve pojma „običajno prebivališče“, kot je navedena v direktivah 83/182 in 83/183 ter kot jo razlaga Sodišče, ni mogoče preslikati na obravnavano zadevo. Predlaga, naj se za navedeni pojem v smislu navedene uredbe opredeli, da „načeloma [ustreza] kraju, kjer zadevna oseba dejansko prebiva večino leta“. Samo podredno se upošteva dejstvo, da ima zadevna oseba glavne osebne vezi v državi članici, kadar ni jasno razvidno, da je ta kraj v tretji državi.

58. Menim, da je treba za namene uporabe Uredbe št. 1186/2009 pojem „običajno prebivališče“ razumeti avtonomno, ne samo v zvezi z dajatvami držav članic, [44] temveč tudi glede na opredelitve tega pojma ali sorodnih pojmov v drugih aktih prava Unije, kot so opredeljeni v sodni praksi Sodišča.

2. *Morebitna razlaga pojma „običajno prebivališče“ z vidika drugih aktov prava Unije*

59. V nasprotju z Uredbo št. 1186/2009 Direktiva 83/182 in Direktiva 83/183, obe sprejeti na področju oprostitev davkov, izrecno določata, kaj pomeni pojem „običajno prebivališče“, in sicer v členu 7(1) oziroma členu 6(1). [45] Poudarjam, da je zakonodajalec te opredelitve podal samo „za uporabo“ navedenih direktiv, in ne na splošno v pravu Unije. [46] Komisija upravičeno navaja, da bi zakonodajalec, če bi želel uporabiti enako opredelitev za namene uporabe Uredbe št. 1186/2009, to storil, in to toliko očitneje v tem primeru, ker je bila Uredba št. 918/83, ki jo prejšnja kodificira, sprejeta istega dne kot navedeni direktivi.

60. Poleg direktiv 83/182 in 83/183, na katere se sklicuje predložitveno sodišče, je treba ugotoviti, da je bil pojem „običajno prebivališče“ enako opredeljen tudi v pozneje sprejetih direktivah s področja izdaje in upravljanja vozniških dovoljenj. [47] Sodišče je navedlo, da je upoštevanje pogoja običajnega prebivališča iz teh zadnjih direktiv bistven element sistema, ki jih te vzpostavljajo za boj proti zlorabam v zvezi s tako imenovanim „turizmom vozniških dovoljenj“ in za lažji nadzor. [48] Zdi se torej, da če je zakonodajalec želel uporabiti isto opredelitev zadevnega pojma kot v direktivah 83/182 in 83/183, in to na povsem drugačnem področju kot na davčnem, je to storil namenoma.

43 — Navedena vlada ob sklicevanju na točko 55 sodbe Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407) sklepa, da bi moralo sodišče upoštevati „med drugim fizično prisotnost, prisotnost družinskih članov, razpoložljivost bivališča, kraj, v katerem se otroci dejansko šolajo, kraj opravljanja poklica, kraj premoženjskih interesov, kraj upravnih vezi z javnimi organi in socialnimi ustanovami, kolikor navedeni elementi odražajo namen zadevne osebe, da na tem kraju vzpostavi stabilne vezi, zaradi kontinuitete, ki izhaja iz življenjskih navad ter razvoja običajnih socialnih in poklicnih odnosov“. Temu dodaja upoštevanje „dejstev, kot so država, v kateri teče pokojninska doba, država, v kateri ima sedež delodajalec, in država, v kateri je sklenjeno zdravstveno zavarovanje“.

44 — Glej točko 31 in naslednje teh sklepnih predlogov.

45 — Besedilo navedenih določb je navedeno v točkah 16 in 17 teh sklepnih predlogov.

46 — Glede na naslov navedenih členov („Splošna pravila za določanje prebivališča“) in pripravljalne dokumente v zvezi z navedenima direktivama [v zvezi z Direktivo 83/183 glej med drugim člen 8 Predloga Komisije COM(1975) 528 final, UL 1975 C 267, str. 11] se mi zdi, da so bile opredelitve zadevnega pojma uvedene v glavnem zato, da bi dopolnili seznam dopustnih dokazov – ki sledi v odstavku 2 navedenih členov – s katerimi lahko zadevne osebe dokažejo, kje je njihov kraj prebivališča.

47 — V Prvi direktivi Sveta 80/1263/EGS z dne 4. decembra 1980 o uvedbi vozniškega dovoljenja Skupnosti (UL L 375, str. 1) je bil že večkrat omenjen pojem „običajno prebivališče“, vendar ni bil opredeljen. V členu 9 Direktive Sveta 91/439/EGS z dne 29. julija 1991 o vozniških dovoljenjih (91/439/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 1, str. 317) je bila ta praznina zapolnjena. Opredelitev je ponovljena v členu 12 Direktive 2006/126/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 (UL L 403, str. 18), s katero je bila prejšnja razveljavljena.

48 — Glej med drugim sodbe Grasser (C-184/10, EU:C:2011:324, točka 27), Hofmann (C-419/10, EU:C:2012:240, točki 70 in 76) in Nīmanis (C-664/13, EU:C:2015:417, točka 36 in naslednje točke).

61. Sodišče je samo v okviru področja uporabe direktiv 83/182 in 83/183 vsekakor navedlo več podrobnosti v zvezi z opredelitvami v njih. Med drugim je razsodilo, da je treba v smislu vsake od teh direktiv „[o]bičajno prebivališče […] razumeti kot kraj, ki ga je zainteresirana oseba izbrala za središče svojih interesov“, da se „[m]erilo stalnosti […] sklicuje na pogoj, v skladu s katerim mora zainteresirana oseba v zadevnem kraju običajno prebivati najmanj 185 dni v koledarskem letu“, in da je treba običajno prebivališče določiti ne samo glede na „vsa upoštevna dejstva“, temveč tudi ob upoštevanju cilja zadevne direktive. [49]

62. Iz preambul direktiv 83/182 in 83/183 izhaja, da je njun glavni cilj olajšati uresničevanje prostega gibanja posameznikov znotraj Unije z odstranitvijo davčnih ovir za uvoz osebne lastnine v državo članico iz druge države članice. [50] Navedeni cilj ni enak cilju Uredbe št. 1186/2009, [51] saj se ta ne nanaša na pretok blaga med državami članicami, temveč med državo članico in tretjo državo, edini položaj, v katerem se običajno uporabljajo ukrepi za zaščito gospodarstva Unije, ki upravičujejo carine, [52] kot upravičeno opozarja predložitveno sodišče.

63. Drugi razlog, iz katerega se mi zdi, da pojmovanja običajnega prebivališča iz navedenih direktiv ni mogoče prenesti v razlago Uredbe št. 1186/2009, razen kot vir podrednega navdiha, je ta, da sta pravni področji, na kateri se nanašata ti dve kategoriji aktov, različni, čeprav so med njima podobnosti. Res je, da imajo oprostitve davkov in oprostitve carin na eni strani enak cilj izvzeti blago iz vseh dajatev in da je bila na drugi v pripravljalnih zakonodajnih aktih izkazana skrb za izboljšanje vzporednosti med določbami, ki se uporabljajo na davčnem področju, in tistimi, ki se uporabljajo na carinskem področju. [53] Vendar teh dveh kategorij oprostitev ni mogoče povsem izenačiti, predvsem zaradi tega, ker na carinskem področju že po definiciji pride do vprašanja morebitne odobritve oprostitve samo v zvezi z blagom, ki izvira iz tretje države, pa tudi zaradi tega, ker so njun način delovanja in učinki različni. [54]

64. Nazadnje poudarjam, da bi lahko, če bi vsa merila za določanje običajnega prebivališča, ki izhajajo iz direktiv 83/182 in 83/183 ter sodne prakse v zvezi z njima, prenesli za namene uporabe Uredbe št. 1186/2009, to škodilo koristnemu učinku člena 3 in naslednjih členov navedene uredbe, ker bi zaradi tega v praksi postal dostop do oprostitve carin, ki jo navedene določbe določajo predvsem v interesu državljanov Unije, bistveno težji, kot je želel zakonodajalec. [55]

65. Iz teh ugotovitev po mojem mnenju izhaja, prvič, da je lahko posebno pravilo, v skladu s katerim je treba, kadar ni mogoče določiti, kje je trajno središče interesov zadevne osebe, dati prednost kraju, kjer ima ta osebne vezi, odločilno, samo če je – kot je navedeno v upoštevnih določbah direktiv 83/182 in 83/183 – zadevna oseba živela „na različnih krajih v dveh ali več državah članicah“. [56] Tako

49 — V zvezi z Direktivo 83/182 glej sodbi Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160, točka 17 in naslednje) in Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, točka 51 in naslednje), v zvezi z Direktivo 83/183 pa sodbo Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251, točka 54 in naslednje).

50 — Glej sodbe Ryborg (C-297/89, EU:C:1991:160, točka 13), Louloudakis (C-262/99, EU:C:2001:407, točka 58) in Alevizos (C-392/05, EU:C:2007:251, točka 53).

51 — Glej točko 45 in naslednje teh sklepnih predlogov.

52 — Glej uvodni izjavi 2 in 3 Uredbe št. 1186/2009.

53 — Glej zgoraj navedeno mnenje Ekonomsko-socialnega odbora (točka 1.8), obrazložitev predloga Komisije [COM(2007) 614 final, str. 2 in 3] za sprejetje Uredbe Sveta (ES) št. 274/2008 z dne 17. marca 2008 (UL L 85, str. 1), s katero je bila spremenjena Uredba št. 918/83 in ki je bila kodificirana z Uredbo št. 1186/2009, ter Georgopoulos, T., „La franchise douanière, Le droit douanier communautaire entre cohérence et flexibilité“, *R.A.E.*, 2005, št. 4, str. 608.

54 — Glej Berr, C. J., in Trémeau, H., *Le droit douanier communautaire et national*, Economica, Pariz, 2006, točka 157, in Soulard, Ch., „Union douanière, Taxation des marchandises“, *Jurisclasseur Europe*, zvezek 504, 2007, točka 124.

55 — Upravičeno je bilo navedeno, da „ker je bilo prosto gibanje evropskih državljanov […] povzdignjeno v temeljno načelo prava Skupnosti, bi bilo nesmiselno, če bi se ti ob vrnitvi ali (prvi) namestitvi v Evropski uniji soočali s prestrogim carinskim sistemom. Čeprav Uredba št. 918/83 ne pridržuje posebnih oprostitev za evropske državljane, so ti prvi deležni oprostitev [v zvezi z dogodki v zasebnem življenju]“ (glej Georgopoulos, Th., *op. cit.*, str. 607). Glej tudi točko 77 teh sklepnih predlogov.

56 — V skladu s členom 7(1), drugi pododstavek, Direktive 83/182 in členom 6(1), drugi pododstavek, Direktive 83/183 „se za običajno prebivališče osebe, katere poklicne vezi so na drugem kraju kot njene osebne vezi in ki zato živi na različnih krajih v dveh ali več državah članicah, šteje kraj njenih osebnih vezi“.

kot Komisija namreč menim, da izbira, ki jo daje zakonodajalec, obstaja, kadar je treba določiti, katera od različnih zadevnih držav članic lahko pobere davke na zadevno blago, se pravi za namene razmejitve davčne pristojnosti znotraj Unije, in ne kadar je zadevna oseba živela nekaj časa v državi članici, nekaj pa v tretji državi.

66. Drugič, menim, da referenčno obdobje iz direktiv 83/182 in 83/183, v skladu s katerima je običajno prebivališče načeloma tisto, kjer zadevna oseba živi „vsaj 185 dni v vsakem koledarskem letu“, se pravi več kot polovico vsakega obravnavanega leta, ni ustrezno na področju oprostitev carin. Vsebino mojega predloga bom natančneje opredelil spodaj,[57] vendar že zdaj podajam mnenje, da če je upoštevno merilo glede sorazmernosti časa prisotnosti osebe v državi, pa periodičnost, vezana na leto, ni povsem primerna glede vprašanja morebitne oprostitve carinskih dajatev.

67. Menim torej, da elementov v zvezi s pojmom „običajnega prebivališča“ iz zgoraj navedenih direktiv, kot jih razlaga Sodišče, ni mogoče prenesti v obravnavano zadevo, ne posamično ne po analogiji, zaradi razlik v besedilu ter v ciljih in področju, po katerih se Uredba št. 1186/2009 razlikuje od navedenih direktiv.

68. Da bo slika popolna, opozarjam, da je Sodišče že razlagalo tudi pojme, ki so podobni pojmu „običajno prebivališče“ in obstajajo na različnih področjih prava Unije. Naj tu na kratko omenim zlasti sodbe v zvezi z izrazi „stalno prebivališče“ in „običajno“ v smislu Uredbe št. 1408/71[58] ter pojem „običajno prebivališče“, ki je med drugim uporabljen v uredbi, imenovani Bruselj IIa,[59] ne da bi bil v njej opredeljen.[60]

69. Iz navedene sodne prakse izhaja, da se v primeru uporabe takih dejavnikov določanja kraja na splošno zahteva stabilnost bivanja, ki omogoča vzpostavitev tesnih vezi z državo, in da je Sodišče seznam meril za ocenjevanje sestavilo samo za namene uporabe zadevnih uredb. Ker je zakonodajalec Unije navedene dejavnike določil, da bi lahko čezmejni položaj navezal na eno ali drugo državo članico glede na upoštevno zakonodajo in glede na sodno pristojnost, spadajo zadevne sodbe, kot tiste v zvezi z direktivama 83/182 in 83/183, v okvir, ki je drugačen od okvira obravnavane zadeve, saj se ta nanaša na obdavčenje oziroma neobdavčenje blaga, ki izvira iz tretje države, v skladu s pravom Unije.

70. Zato je treba po mojem mnenju za pojem „običajno prebivališče“ oblikovati opredelitev, ki bo posebej prilagojena določbam Uredbe št. 1186/2009, katerih razlaga se zahteva.

3. *Opredelitev pojma „običajno prebivališče“ za namene Uredbe št. 1186/2009*

71. Najprej spominjam, da je Komisija v svojem prvotnem predlogu za sprejetje Uredbe št. 918/83[61] želela opredeliti pojem „običajnega prebivališča“ za namene uporabe osnutka uredbe v členu 4, katerega vsebina je podobna kot vsebina člena 3 Uredbe št. 1186/2009. Opredelitev zadevnega pojma, ki v končni različici Uredbe št. 918/83 ni bila ohranjena, je bila naslednja: „kraj, kjer oseba običajno živi, to je tam, kjer živi neprekinjeno neko obdobje zaradi osebnih ali poklicnih vezi, iz katerih je razvidna tesna povezanost te osebe s krajem, kjer živi“.

57 — Glej točko 74 in naslednje teh sklepnih predlogov.

58 — Glede pojma „stalno prebivališče“, opredeljenega v členu 1(h) Uredbe št. 1408/71, glej sodbo Swaddling (C-90/97, EU:C:1999:96, točki 29 in 30), glede pojma dejavnosti zaposlene osebe, ki se „običajno“ opravlja v državi članici, iz člena 14 in naslednjih členov te uredbe pa glej sodbo Banks in drugi (C-178/97, EU:C:2000:169, točka 25 in naslednje).

59 — Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243), v skladu s katero je običajno prebivališče zakoncev ali običajno prebivališče otroka podlaga za več vrst sodnih pristojnosti.

60 — Glede pojma „običajno prebivališče“ otroka v smislu uredbe Bruselj IIa glej med drugim sodbi A (C-523/07, EU:C:2009:225, točka 37 in naslednje) in Mercredi (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, točka 44 in naslednje).

61 — Zgoraj navedeni predlog [COM(79) 104 final].

72. V okviru obravnavane zadeve Komisija meni, da bi bilo treba na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da „[z]a namene uporabe člena 3 Uredbe št. 1186/2009 običajno prebivališče načeloma ustreza kraju, kjer zadevna oseba dejansko prebiva večino leta“. Ob tem predlaga uporabo podredne metode, če ima zadevna oseba glavne osebne vezi v državi članici.

73. Menim, da bi moral odgovor na to vprašanje vsebovati opredelitev pojma „običajno prebivališče“ v smislu Uredbe št. 1186/2009, ki ne bi veljala samo za njen člen 3, temveč za vse določbe navedene Uredbe, v katerih je ta pojem uporabljen kot merilo. [62]

74. Poleg tega menim, da bi bilo treba za to, da bi se lahko štelo, da je fizična oseba vzpostavila „običajno prebivališče“ v tretji državi, zahtevati zadosten čas prisotnosti [63] in uporabiti merilo razmerja (ali deleža), kot predlaga Komisija. Zdi se mi nujno, da je zadevna oseba v državi v upoštevnem obdobju živela vsaj večino časa, če že ne izključno. Prednost tega časovnega merila, ki je matematično in objektivno, je ta, da ni treba tehtati različnih dejstev, ki na eni strani včasih izhajajo iz subjektivnih ugotovitev in ki jih je v praksi včasih težko ali celo neustrezno podrobno navesti – kot predlaga nizozemska vlada – na drugi pa je za nacionalno sodišče zapleteno tehtati med njimi v vsakem primeru posebej.

75. Nasprotno pa ne mislim, da bi morali vzeti eno „leto“ kot edino referenčno obdobje, saj je koledarsko leto referenčno merilo, ki je po mojem mnenju sicer seveda koristno na davčnem področju glede na običajno obračunsko ali davčno leto, vendar je manj neposredno primerno na področju carinskih dajatev in posebej za določanje, ali lahko za neko osebo velja oprostitev dajatve. Po mojem mnenju ne bi bilo logično, če bi se država, kjer ima oseba „običajno prebivališče“ v smislu Uredbe št. 1186/2009, spreminjala glede na posamezno leto ali bila celo odvisna od letnega povprečja. S tega vidika se mi zdi odločilno celotno obdobje, v katerem je oseba živela v tretji državi pred uvozom osebne lastnine na carinsko ozemlje Unije. Konkretni rezultat bi lahko bil povsem različen glede na to, ali bi se sklepanje, na podlagi katerega bi se določil kraj običajnega prebivališča, izvedlo na podlagi letne analize ali glede na celotno upoštevno obdobje. [64]

76. Poleg tega menim, da ni ne primerno ne potrebno, da bi se podala glavna opredelitev in podredno predlagala druga rešitev, če bi bilo težko ugotoviti, v kateri državi je zadevna oseba prebivala večino zadevnega obdobja.

77. Možnost, da bi se brez kakršne koli podlage v Uredbi št. 1186/2009 uvedlo alternativno merilo v zvezi s tem, ali ima zadevna oseba glavne osebne vezi v državi članici, bi namreč imela to slabost, da bi lahko privedla do nasprotnega rezultata kot časovno merilo, ki ga priporočam. Tako bi bilo med drugim v obravnavani zadevi. [65] Poleg tega bi to merilo preprečilo velik del koristnega učinka oprostitve iz člena 3 in naslednjih členov navedene uredbe, ker državljani Unije, ki zaradi dela dolgo živijo v tretji državi, njihovi bližnji pa ostanejo v državi članici, iz katere izhajajo, pogosto ne bi mogli izkoristiti zadevnih ugodnosti.

62 — Glej točko 28 teh sklepnih predlogov.

63 — Podobno je bilo v zgoraj navedenem priporočilu Sveta za carinsko sodelovanje v zvezi z oprostitvijo premičnin, uvoženih ob prenosu stalnega prebivališča, določeno: „v primeru osebe, ki se vrača v državo uvoza, *mora biti čas bivanja v tujini zadosten*“ (moj poudarek).

64 — Če bi na primer neka oseba v obdobju petih let v prvih štirih letih živela več časa v tretji državi, v zadnjem letu pa več časa v državi članici, bi na podlagi letne analize lahko rekli, da je bilo zadnje leto njeno običajno prebivališče na ozemlju Unije, tako da bi bila oprostitev carine zavrnjena, čeprav je zadevna oseba večino navedenega obdobja živela v tretji državi.

65 — V primeru X je nesporno, da je sporno obdobje trajalo od 1. marca 2008 do 1. avgusta 2011 in da je bila oseba v teh treh letih in pol zunaj Katarja samo 281 dni, kar je manj kot eno leto. Po mojem mnenju je torej večinoma prebivala v navedeni tretji državi in je tam bilo njeno „običajno prebivališče“. Nasprotno bi, če bi upoštevali kraj, kjer prevladujejo osebne vezi zadevne osebe, določili Nizozemsko kot kraj njenega običajnega prebivališča.

78. Poleg tega se mi ne zdi utemeljeno določiti podredno merilo glede na običajna pravila v zvezi z razmerjem med kakršnim koli načelom in njegovimi izjemami na eni strani in v zvezi z dokaznim bremenom na drugi. Jasno je namreč, da mora oseba, ki zahteva odstopanje od načela obdavčenja, ki ga predstavlja oprostitev carine,[66] dokazati vsa dejstva, na katera se pri tem sklicuje.[67] Poleg tega je nacionalno sodišče pristojno, da uporabi merila, ki jih opredeli Sodišče, v zvezi z dejstvi iz spora, ki mu je predložen, in da morebiti zavrne zahtevo za oprostitev carine v primeru dvoma glede tega, ali je običajno prebivališče zadevne osebe dejansko v tretji državi. Če je zadevna oseba tista, ki mora dokazati, da ima pravico do zadevne oprostitve, je s tem mogoče omejiti možnosti zlorabe take carinske ugodnosti.

79. V zvezi s tem ugotavljam, da je – kot je Komisija poudarila – morebitno tveganje zlorabe sistema oprostitev carin iz člena 3 Uredbe št. 1186/2009, ki bi lahko med drugim izhajalo iz preširokega razumevanja pojma „običajno prebivališče“, načeloma omejeno z vrsto kumulativnih pogojev iz členov od 4 do 11 navedene uredbe. Ker ti dovolj omejujejo možnost uporabe navedenega sistema, po mojem mnenju ni primerno dodajati zahtev, kot jih predlaga nizozemska vlada.

80. Na koncu bi rad poudaril, da se mi, glede na to, da je zakonodajalec namenoma izbral preprosto rešitev in se ni odločil za natančno opredelitev pojma običajnega prebivališča v smislu Uredbe št. 918/83 in nato Uredbe št. 1186/2009, zdi bistveno, da se v okviru razlage, zahtevane v obravnavanem primeru, ne izbere opredelitev navedenega pojma, ki bi bila pretirano zapletena.

81. Zato priporočam, da se na drugo vprašanje odgovori, da mora predložitveno sodišče, ki odloča v sporu o glavni stvari, pri določanju običajnega prebivališča v smislu Uredbe št. 1186/2009 upoštevati vsa dejstva, ki omogočajo določitev kraja, kjer je oseba dejansko prebivala večino upoštevnega obdobja, to je obdobja, v katerem je zadevna oseba živela delno v eni ali več tretjih državah.

V – **Predlog**

82. Na podlagi navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je predložilo Hoge Raad der Nederlanden (nizozemsko vrhovno sodišče), odgovori:

1. Določbe Uredbe Sveta (ES) št. 1186/2009 z dne 16. novembra 2009 o sistemu oprostitev carin v Skupnosti je treba razlagati tako, da je izključeno, da bi imela fizična oseba „običajno prebivališče“ hkrati v državi članici in v tretji državi, posebej za namene uporabe oprostitve uvoznih dajatev iz člena 3 te uredbe.

2. V tem okviru je treba „običajno prebivališče“ fizične osebe določiti ob upoštevanju vseh dejstev, ki omogočajo določitev kraja, kjer je oseba dejansko prebivala večino upoštevnega obdobja.

66 — Glej točko 41 in naslednje teh sklepnih predlogov.

67 — V členu 126 Uredbe št. 1186/2009 je izrecno navedeno, da „[č]e ta […] določa, da je oprostitev pogojena z izpolnjevanjem nekaterih pogojev, mora zadevna oseba pristojnim organom predložiti dokaze, da so takšni pogoji izpolnjeni“.